TURNEUL FINAL AL C.M. DIN SPANIA, PRILEJ DE OBSERVAȚII UTILE ȘI PENTRU FOTBALUL NOSTRU

● Și echipele fără „carte de vizită" și-au adus contribuția la reușita întrecerii-maraton ● Revine „careul magic"? ● O mișcare amplă și eficientă în teren, rod al unei pregătiri sistematice la toți factorii jocului ● Cînd fundașul-libero „iese de la cutie"... ● Marcajul sever, de tipul omul și... umbra, pierde teren ● Fotbaliștii cu personalitate, dotați cu inteligență, dau culoare și productivitate schemelor de joc

Cu fleru-i inegalabil, Rossi *a fost primul pe fază, la centrarea lui* Gentile, *și... 1—0 pentru Italia*

Cea de-a 12-a ediție, jubiliară, a C.M. de fotbal a fost deosebit de interesantă și de instructivă. Desfășurat între 13 iunie și 11 iulie, în mai multe localități din Spania, turneul final al „Coppa del Mundo", cel mai lung din istoria competiției, a reunit la start echipe de pe cinci continente, reprezentînd școli fotbalistice diferite. Așa cum se știe, după patru săptămîni de întreceri, stadionul Santiago Bernabeu din Madrid a găzduit o finală europeană, Italia — R.F. Germania, încheiată cu o victorie concludentă, la scorul de 3—1, a echipei lui Paolo Rossi. La reușita de ansamblu a competiției și-au adus însă contribuția și alte echipe, unele dintre ele, cum au fost acelea ale Braziliei, Franței, Poloniei, Angliei, cu o veche tradiție în soccerul mondial, iar altele, ca Algeria, Camerun, Honduras, Kuweit, care au participat pentru prima oară la un turneu final. **Fiecare în parte și toate împreună au prilejuit prin evoluția lor concluzii interesante,** UTILE ȘI PENTRU FOTBALUL NOSTRU, **absent și de această dată de la un turneu final, dar dornic, sperăm, să refacă din terenul pierdut cît mai repede cu putință.**

O mai rațională și eficientă distribuire a forțelor în cîmpul de joc

Fără să prezinte caracteristica unei ediții-jalon în istoria C.M., din punct de vedere al sistemelor de joc, cum au fost de pildă edițiile din 1958 (cînd Brazilia și-a surprins adversarele și prin acel 1—4—2—4 elastic interpretat, devenit, adesea, 1—4—3—3, prin retragerea lui Zagallo) și în 1966 (cînd Anglia a prezentat, clar, eficient, așezarea 1—4—4—2), turneul final al C.M. din Spania a adus și el, prin efortul de gîndire creatoare al unora dintre tehnicieni, elemente notabile, demne de luat în seamă, atît în materie de **repartizare a jucătorilor în teren,** cît, mai ales, în ceea ce privește **mișcarea** (circulația) lor, cu și fără minge, într-un ansamblu omogen și laborios în ambele momente ale jocului, de atac și de apărare.

Chiar de la așezarea inițială, s-a văzut, mai pregnant ca în trecut, **o eșalonare în adîncime** a jucătorilor pe mai multe linii. Așa de pildă, Italia declanșa ofensiva avîndu-l pe Conti undeva lateral, înapoia vîrfurilor, iar pe Antognoni și, uneori, pe Tardelli mai avansați în linia mediană decît Marini sau Oriali, ambii specializați în rolul mijlocașului de închidere. Preocupări evidente, cu rezultatele cunoscute, în direcția distribuirii forțelor în profunzimea terenului, și nu pe lățimea lui, cum se obișnuia, a manifestat la acest campionat mondial reprezentativa Franței. Independent de formula vîrfurilor (Soler-Lacombe, Soler-Rocheteau, Rocheteau-Six) folosită de-a lungul turneului, antrenorul Michel Hidalgo s-a îngrijit de mijlocul echipei, căutînd să-i asigure **densitate și amplitudine.** Îndeosebi în faza a doua a întrecerii, cînd Tigana a devenit titular, cu un rol determinant în mecanismul echipei, a reieșit mai clar faptul că cei patru mijlocași acționează în două linii distincte: Giresse și Platini — avansați pe poziția foștilor interi, iar Tigana și Genghini — la locul lor, ca mijlocași clasici. Văzînd la lucru echipa Franței, în mai multe jocuri din turul II și în semifinala cu R.F. Germania, antrenorul Florin Halagian făcea observația, justă, că după modul în care acționează în teren, atît în atac cît și în apărare, Giresse, Platini, Tigana și Genghini amintesc de „careul magic" de pe vremea W.M.-ului.

Așadar, să reținem pînă aici O EȘALONARE DE JUCĂTORI PE MAI MULT DE TREI LINII, ca punct de plecare în joc, permițînd realizarea, în mai bune condiții, a „blocului funcțional". La ce duce aceasta? **La o ocupare mai judicioasă a terenului, a principalelor zone, menită să înlesnească circulația jucătorilor și a mingii, pe cît cu putință, pe direcția porții;** cu o oarecare economie de efort în dinamica de ansamblu și, fapt important, cu un plus de rapiditate în acțiunile de atac și de apărare.

O dinamică amplă și... explicațiile ei

Trecînd de la forma de așezare la mișcarea în teren, adică la conținutul jocului, SÎNT DESTULE LUCRURI DE OBSERVAT ȘI DE APLICAT, CU DISCERNĂMÎNT ȘI METODĂ, ȘI ÎN FOTBALUL NOSTRU. În primul rînd faptul că **majoritatea echipelor, cu precădere protagonistele Mundialului spaniol, au folosit o** DINAMICĂ AMPLĂ, ROD AL UNEI PREGĂTIRI FIZICO-PSIHICE FĂRĂ CUSUR, AL UNOR CUNOȘTINȚE TEHNICO-TACTICE AVANSATE, **care permit jucătorilor să manevreze cu ușurință balonul, pe trasee în genere asimilate la antrenamente și aplicate în teren, în funcție, desigur, și de replica partenerului de întrecere.**

Analizînd această dinamică prin prisma celor cinci trăsături ale fotbalului actual, competitiv, se desprind următoarele:

a) Jocul cu libero

Exceptînd, între protagoniste, echipa Braziliei (în care cei doi fundași centrali, Oscar și Luisinho, s-au plasat, în general, la aceeași înălțime, „acoperind", prin alternanță, în funcție de direcția atacului), celelalte echipe au beneficiat de **un libero-specializat,** post-cheie pe care l-au încredințat unor jucători echilibrați psihic, posedînd un bun plasament și o tehnică utilitară care să le înlesnească rezolvări oportune în condiții de criză de timp și de spațiu. **De reținut faptul că, spre deosebire de unii jucători-libero din fotbalul nostru,** EI NU SE COMPLICĂ, REFUZÎNDU-ȘI ORICE GEST ÎN PLUS, INUTIL, ORICE ÎNCERCARE DE DRIBLING SAU FENTĂ ÎN PROPRIUL CAREU.

Mai puțin vest-germanul Stielike, care a „ieșit de la cutie" îndeosebi cînd echipa lui a fost condusă pe tabela de scor, ceilalți jucători-libero, italianul Scirea, francezul Tresor, polonezul Zmuda, sovieticul Chivadze și foarte mulți alții urcă în atac, atît la fazele fixe cît și la acțiunile colective, ofensive, unde apar, de regulă, pentru crearea superiorității numerice, și în linia a doua (ajutînd la construirea atacurilor) și în avangardă, la finalizare.

b) Marcajul

În linii mari, categorisirile pe mari școli fotbalistce s-au păstrat și după acest Mundial. Europenii, cu precădere anglo-saxonii, s-au menținut în limitele marcajului strict — „om la om", efectuat însă, în genere, numai în propria jumătate de teren. Sud-americanii au rămas fideli marcajului „om la om" în zonă, în cazul Braziliei fiind vorba chiar de un marcaj lejer, de supraveghere. Au făcut-o însă fără rigoare, dînd impresia că îndeplinesc o corvoadă. Cît de scump au plătit, de exemplu, fotbaliștii brazilieni faptul că nu i-au acordat suficientă atenție lui Paolo Rossi, într-un joc cu caracter decisiv, este de-acum cunoscut, „Paolito" amendînd, cu trei goluri, marcajul foarte aproximativ efectuat asupra lui de fundașii lui Tele Santana. Revenind la echipele europene, care, cu ani în urmă, se apărau „om la om" pe întreg cîmpul de joc, ele — și cu precădere Italia — au venit cu un nou amendament la „legea marcajului", în sensul că doar doi-trei jucători, de regulă stoperul de marcaj și fundașii laterali, se țin scai de adversarul direct, părăsindu-și zona de predilecție. Ceilalți componenți ai echipei efectuează un marcaj „om la om" în zonă, economisind astfel efort (pe care-l folosesc în faza de atac) și punînd, în schimb, mai mult ca pînă acum, mintea la contribuție în situațiile cînd trebuie să-și dubleze sau să-și suplinească coechipierii de pe posturile apropiate.

c) Demarcajul sau jocul fără minge...

...a înlesnit la echipele care l-au practicat sistematic o circulație mai rapidă a balonului, o cursivitate a acțiunilor de atac. Unul sau mai mulți coechipieri, demarcați în profunzime sau pe lateral, veneau în sprijinul purtătorului temporar al mingii, oferindu-i mai multe soluții. La rîndul lor, cei intrați în posesia balonului, pentru a zădărnici partenerului tentativa de efectuare a marcajului, au recurs la pasa fără preluare, prin deviere, pe cît posibil pe axa porții adverse, în scopul de a obține, prin viteză în execuție, o mai mare viteză de joc. Procedeu folosit cu mai bune rezultate de fotbaliștii brazilieni, inclusiv cei din apărarea imediată, a căror tehnică în transmiteri și în șutul la poartă atinge perfecțiunea. Nu întîmplător, din această rapidă și nu o dată ingenioasă sincronizare între circulația jucătorilor și a mingii au rezultat acțiuni de șah-mat, încheiate cu goluri, înscrise de componenți ai tuturor liniilor: Oscar și Junior — fundași; Socrates, Zico, Falcao — mijlocași; Serginho și Eder — înaintași. Se pare însă că acești atît de înzestrați fotbaliști din țara lui Pelé au fost stăpîniți, la ora meciului cu Italia, de sentimentul că nimeni nu se mai poate opune cursei lor spre titlul suprem...

d) Schemele proprii

Orice echipă care se respectă se prezintă la startul unui turneu final de campionat mondial pusă la punct și sub aspectul schemelor proprii (potrivite cu specificul jucătorilor de care dispun), care îi conferă un stil aparte de joc. Cîtă deosebire însă între schemele rigide, stereotipe, la voia întîmplării — bazate pe pasa lungă la angajament — ale Angliei lui Ron Greenwood (care, trebuie spus, n-a găsit înlocuitori pe măsura lui Kevin Keegan, Brooking și Dermott) și combinațiile lucrate și însușite acasă în procesul de antrenament. Se constată demult dispariția extremelor clasice, lipite de tușă. **Dar foarte multe echipe, în frunte cu proaspăta campioană a lumii,** FOLOSESC SISTEMATIC ZONELE DE PE ARIPI; atît pentru realizarea **învăluirii** — prin scheme de doi-trei jucători, cu participarea, de regulă, a fundașului sau a mijlocașului lateral —, cît și a **schimbării direcției de atac.** Kaltz și Briegel, din echipa R.F. Germania, italianul Cabrini, francezul Bossis, brazilianul Junior și mulți alți jucători aparținînd liniilor dinapoi apar pe aceste extremități ale frontului de atac, manevrînd sau centrînd cu abilitatea unei veritabile aripi.

Acordînd importanța cuvenită schemelor proprii, este, totodată, locul să semnalăm aici contribuția acelor jucători dotați cu forță de creație, care, ieșind uneori din rol, din schema mai mult sau mai puțin cunoscută, pun adversarului grele probleme de rezolvat. Ne referim la fotbaliști ca Rossi, Conti, Antognoni (Italia), Platini și Tigana (Franța), Zico, Socrates, Cerezo (Brazilia), Rummenigge, Breitner (R. F. Germania), Boniek (Polonia) ș.a.

A fost surprinzător pentru noi să vedem cum reprezentativa Spaniei, o mare promisiune pentru „Coppa del Mundo '82", nu numai prin faptul că evolua pe propriul teren, s-a prezentat la turneul final și fără scheme clare de joc și fără jucători dotați cu personalitate și fantezie, capabili să creeze, prin clasa lor, faze de joc neprevăzute de adversar.

Fotbalul nostru a beneficiat dintotdeauna de asemenea jucători înzestrați, ca Ozon, Constantin, Mateianu, Dumitriu II, Dobrin, Dumitru, Dembrovschi, Dumitrache, Iordănescu, Balaci ș.a. S-a întîmplat însă ca unii dintre jucătorii noștri „rasați" să nu știe, adesea, unde începe schema și unde se sfîrșește improvizația, căzînd în păcatul jocului individualist, în detrimentul echipei.

c) Creșterea tempoului

Destule lucruri de spus și la acest capitol, caracteristic echipelor de înaltă performanță. În apropierea și dincolo de suprafața careului de 16 m advers, ele măresc tempoul de joc (posedă, desigur, și mijloacele tehnico-tactice necesare) și șansele lor de a surprinde partenerul pe picior greșit sporesc simțitor. Cel mai bine din acest punct de vedere s-a prezentat, în partea a doua a întrecerii, în semifinale și finale, echipa Italiei, ale cărei atacuri purtate în viteză crescîndă au pus la grea încercare formații redutabile, dotate cu sisteme defensive puternice.

Analizînd lucrurile la rece, cu detașarea observatorului neutru, o primă concluzie se impune: Mundialul spaniol n-a avut o super-echipă (de tipul Braziliei anilor '58 și '70 al R.F. Germania și Olandei anilor '74), în al cărei joc să se îmbine armonios, de la start la sosire, toate cele cinci trăsături „disecate" în rîndurile de mai sus.

Ca o fericită și necesară compensație la toate acestea, C.M. din Spania, spre deosebire de alte turnee finale, a avut mai multe protagoniste puternice, de valoare sensibil egală — cuprinzînd fiecare, cum am mai arătat, cel puțin CÎTE 2—3 JUCĂTORI DE CERTĂ CLASĂ INTERNAȚIONALĂ —, cu șanse la titlul suprem. A învins, finalmente, echipa care, după cum ne arată și remarcabila ei „serie" de patru succese, și-a gradat mai bine EFORTUL FIZICO-PSIHIC în condițiile unei întreceri de lungă durată, găzduită de stadioane toride.

Și oricît de mare ar fi dorința unei echipe de a obține succesul, într-un joc sau de-a lungul unei competiții-turneu, aceasta nu-și POATE VALORIFICA potențialul moral dacă el nu se sprijină pe un SOLID FUNDAMENT FIZIC. Au demonstrat-o, cu prisosință, la acest campionat mondial, echipa Italiei, dar și celelalte protagoniste ale întrecerii, care, datorită atenției acordată pregătirii fizice, grijei deosebite pentru **acumulări de forță și rezistență, de viteză** și **îndemînare,** au putut surmonta handicapul competiției-maraton, MENȚINÎNDU-SE PROASPETE 7 MECIURI LA RÎND.

Dincolo însă de meritele (să le zicem pur tehnice) ale antrenorului Enzo Bearzot și ale jucătorilor săi, triumful Squadrei Azzurra a fost, în bună măsură, al campionatului intern, în stare să producă echipe și fotbaliști pregătiți, să realizeze performanța înaltă. ESTE PRINCIPALA CONCLUZIE DE CARE TREBUIE SĂ ȚINĂ SEAMA F. R. FOTBAL (ale cărei angajamente, de a asigura primului eșalon o desfășurare normală, se impun a fi transpuse în practică), CORPUL ANTRENORILOR FEDERALI ȘI DIVIZIONARI, DIN RÎNDUL CĂRORA CÎȚIVA AU URMĂRIT, PE PERIOADE DE TIMP MAI MICI SAU MAI MARI, DESFĂȘURAREA „EL MUNDIALULUI".

Nu trebuie să copiem la indigo, desigur, jocul și antrenamentul Italiei, echipă pe care formația noastră reprezentativă o va întîlni, la 4 decembrie a.c., în preliminariile C.E.

Atît tehnicienii cît și jucătorii nu pot ignora însă adevărul desprins la sfîrșitul C.M. și care le arată pe „europene" ocupînd primele patru locuri. Este un adevăr care pledează pentru jocul COMPLET, ECHILIBRAT (în așa fel încît efortul colectiv este împărțit pe fiecare component al echipei), capabil să producă spectacolul, dar și **victoria;** rezultatul cu care, în ultimă instanță, se măsoară **progresul,** într-un singur meci sau într-un turneu. IMENSUL EFORT conjugat cu acumulările obținute la ceilalți factori ai jocului. **Performanța înaltă și în jocul de fotbal este astăzi de neconceput fără o îmbinare armonioasă, în procesul de instruire-antrenament, a factorilor** TEHNIC, TACTIC, FIZIC și PSIHIC, a CELOR 5 TRĂSĂTURI **analizate în rîndurile de mai sus.**

Pagină redactată de
Gheorghe NICOLAESCU